

SPOLOK
PRIATEĽOV
TURZOVKY

ROČNÍK III.

SPOLKOVÝ HLÁSNIK

č.7 (256)

Pripravil: DRAHOMÍR VELIČKA

Dvestoročná oslávenkyňa

V nedeľu 19. júla sa v mestskej časti Predmier konala slávnosť pri príležitosti 200. výročia postavenia tamojšej kaplnky Panny Márie Karmelskej (Škapuliarskej). Pribeh slávnosti bol napokon kvôli epidemiologickým opatreniam oproti pôvodným plánom výrazne zredukovaný, ale tá najpodstatnejšia časť – slávnostná sv. omša sa uskutočniť mohla. Tento priestor je aj príležitosťou na malú historickú sondu do dejín úcty k Panne Márii Karmelskej v turzovskej farnosti.

V turzovskej farnosti sa úcta k Panne Márii Karmelskej začala šíriť v pomerne dávnej dobe. Prvé správy pochádzajú z druhej dekády 18. storočia, keď vo farnosti pôsobili ako kapláni, pomocní kňazi či príležitostní kazatelia žilinskí františkáni. Podľa údajov K. Točíka spolok či **bratstvo Panny Márie Karmelskej** v Turzovke založili františkánski pátri Sebastián a Apolinár Purek. Existovalo tu už v roku 1728, hoci ešte v tom čase v rámci spoločenstva Panny Márie Frýdeckej. K osamostatneniu došlo **v roku 1744** a postupne vyrástlo na významný spolok s veľkým počtom členov. Jeho členovia sa každú nedeľu modlili pred začatím sv. omše verejne ruženec (v prameňoch sa zdôrazňuje výraz *slavonice*, tj. po slovensky) spolu s oficiom Panny Márie. O vzniku bratstva sa môžeme dočítať nasledovne: *V roku Pána 1744 pre vzбудenie väčšej zbožnosti v srdciach veriáckich voči najslávnejšej Bohorodičke Panne Márii bol v tomto farskom kostole uvedený karmelitánsky spolok na základe vydaného privilégia pátra Alojzia Legia, generálneho (predstaveného) karmelitánov..., potvrdený ... pánom Štefanom Nozdrovickým, generálnym vikárom jeho excelencie, pána grófa Imricha Esterháziho, nitrianskeho biskupa v tom istom roku, za duchovnej správy farára Mikuláša Balažoviča. Z príjmov spolok*

financoval výzdobu i vybavenie farského kostola. Členovia spolku mávali aj **vlastnú škapuliarsku slávnosť**. Spolok bol vo farnosti tak výrazným spoločenstvom, že v súčasnom kostole bol pôvodne bočný oltár na ľavej strane dedikovaný práve Panne Márii Karmelskej. Vlastnil obojstrannú procesiovú zástavu, knihu v zdobenom puzdre, ozdobný opasok, ktorý nosieval rektor bratstva pri procesiách i dve sochy Panny Márie. Zánik turzovského bratstva zrejme súvisel s náboženskými reformami cisára Jozefa II., ktoré vydával **v 80. rokoch 18. storočia**. Kánonická vizitácia farnosti z roku 1798 už spolok nespomína. Ale úcta ku Karmelskej Panne Márii pretrvala v inej podobe. Niekedy v rokoch 1816 – 1817 prišiel do Turzovky z Petrovic **panský lesník Valentín Vaňka** so svojou rodinou. Pôvodom bol rodák z českého Pelhřimova a do služieb Bytčianskeho panstva vstúpil okolo roku 1813. V Turzovke pôsobil najmenej 14 rokov, v roku 1830 sa nám stráca akákoľvek stopa o jeho osobe. Podľa ľudovej tradície bol práve on spoločne s manželkou Alojziou, rod. Dobrajovou **v roku 1820** iniciátorom stavby **kaplnky Panny Márie Karmelskej**. Počas pobytu v Turzovke sa manželom Vaňkovým ku dcére Márii, narodilo ešte ďalších sedem detí – päť synov a dve dcéry. Stará hájovňa stála

v Turzovke neďaleko miesta, ktoré si mladý lesník vybral za miesto postavenia kaplnky. Nateraz sa nepodarilo zistiť, čo ho viedlo k tomu, aby tu postavil kaplnku zasvätenú Božej Matke. Zvyčajne tak ľudia robili z vďačnosti za pomoc v ťažkostiach či ako poďakovanie za uzdravenie. Valentín bol poľovníkom, v lese vždy číhalo mnoho nástrah, je možné, že táto jeho iniciatíva mohla mať príčinu v nebezpečnom povolani. Ale to je len domnienka, ktorá nemá oporu v prameňoch. Každopádne kaplnka bola viacerákrát opravovaná, **rozsiahlejšou rekonštrukciou prešla v roku 1934** (tento letopočet sa nachádza aj na jej priečelí), vtedy bol do vežičky inštalovaný aj menší zvon. Približne do konca 60. rokov minulého storočia sa k nej konávali každoročné mariánske procesie. V súčasnosti sa v kaplnke slávi výročná sv. omša vždy v nedeľu po sviatku Panny Márie Karmelskej.

I keď karmelitánske bratstvo vo farnosti zaniklo, úcta k Panne Márii z hory Karmel pretrvala. Máme záznamy o tom, že mnohí turzovskí veriáci boli napr. členmi karmelitánskeho spolku vo Vysokej, ktorý viedol turzovský rodák a tamojší kaplán Štefan Stolárik v rokoch 1899 – 1906. A priamo vo farnosti nám ostal pekný relikv táto úcty v podobe našej dvestoročnej oslávenkyne z Predmiera.

DROBNIČKY

V nedeľu 19. júla o 11.15 sa za príjemného počasia uskutočnila slávnosť pri príležitosti 200. výročia výstavby kaplnky Panny Márie Karmelskej v turzovskej mestskej časti Predmier. Po úvodnom halali trubačov a prihovore o dejinách tohto sakrálného objektu nasledovala slávnostná sv. omša, ktorú celebroval turzovský farár a dekan Ján Vrbata. V homílii sa veriacim prihovorel emeritný turzovský farár Mons. Jozef Hrtús. Po skončení sv. omše sa prítomní mohli občerstviť poľovníckym gulášom, ktorý pripravili členovia Poľovníckeho združenia

Turzovka a vychutnať si kultúrny program v podobe vystúpení miestnych heligonkárov a FS Turzovanka. Spolok pri tejto príležitosti vydal brožúru o kaplnke i pamätný sv. obrázok. **Vďaka, uznanie za peknú a hodnotnú iniciatívu i za pedantnú organizáciu si zasluhujú agilní občania mestskej časti Predmier, spoluorganizátori (Farnosť Turzovka, Spolok priateľov Turzovky, Mesto Turzovka, Poľovnícke združenie Turzovka), rovnako všetci sponzori a dobrodinci, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k dôstojnému priebehu celej slávnosti.**

VÝROČIA ČLENOV

V júli 2020 oslávili okrúhle a polookrúhle životné jubileá členovia Spolku

Mgr. Emília Šarláková,
Zborov nad Bystricou

Miroslav Marejka,
Bratislava

Anton Kadura,
Podvysoká

Želáme im všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalších rokoch života veľa šťastia, úspechov a rodinnej pohody.